

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj: Egész évre ... .. 4 frt. Felévre ... .. 2 „ Negyedévre ... .. 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.</p>
---	---	---

A tolerancia.

Modern korunk, mely az uralkodó protestánsizmussal azonos fogalmu liberalizmus és a szolgálatában álló bérencz sajtó által gyártott közvélemény, vagy mondhatnók világnézet nagy szavu dobjának bumbum hangja szerint járja az okos szerepét fitogtató bolondok tánczát, — ugyancsak erőlködik, hogy egyes eszeveszetten hajtogatott szavaknak szája íze szerint sózott érteményt tulajdonítson. Mondhatnók, így vagyunk a napi renden lévő szóval is: tolerancia. No igen, mert Magyarországon manapság a protestáns szellem, — protestáns felfogáshoz siet alkalmazkodni mindenki és minden, s így a protestáns világnézletté felfujt kaczerkódó hamis szellem elkábitván a szellemeket a világegyházi és isteni egység szellemének rovására, az állam és társadalmi élet minden nyilvánulásaiból a protestáns racionalisztikus és pantheisztikus felfogás domborodik ki.

Senki emberfaiótól nem halljuk annyit a szelkaskas minden irányában a toleranciaival való felhozakodást, mint azoktól, kik protestáns anya-könyveltségük révén a legfőbb és legzsirosabb méltóságokban hivallgva a protestánsizmusnak üres frázisokon nyargaló, semmi belső tartalommal nem bíró, külsőségekkel czafrangozott tarka egyvelegéhez, az „egy kalap alá, egy fazékba bekevert, a centrifugal nyugtalan bolyogók“ és „töredékek“ „khaosz-szerű“ zagyvalékához tartoznak.

Nem is esoda tehát, ha e khaosz elemei már a bibliai szabad kutatás és szabadvizsgálóási elv alapján mihelytt orruk, vagy fülök megvizsket, s mihelytt kielégíthetlen hatalmi és uralkodás-vágyuk életetése és étetésében szájuk izét valami elsavanyított, azonnal orkánként tör ki örökös panasztól duzzogó lelkük forrongó mélységéből a világfájdalom lá-

vája: a tolerancia és intolerancia menydörgő hangja.

És miben nyilvánul a protestánsizmus toleranciaja? A gyakorlat szerint abban, hogy fölük mind azt el kell tünni, bármely uton és módon történjék az, amivel és miként az édeni kigyó által ajkukra adott elvet: „eritis sicut Deus“ érvényesíthetik. Vagyis gyakorlatban épen ők érvényesítik a „finis sanctificat media“ elvet — Igen.

A protestánsizmus háromszázados durva erőszakoskodását, melylyel önhibái és gyarlóságainak takargatására a katholicizmus anyagi és szellemi kincseit és ékszereit ez idő alatt kitarító szívósággal folyton robogtatta, — e modern század megliberizált szakában betörni akarván, a tolerancia nevében követeli a kétezere éves katholicizmustól és ennek ölen született és növekedett alkotmányos magyar államtól és ezeknek minden megadóztatott és meg nem adóztatott kenyeren, vizen és levegőntengődő fiától és leányától, hogy alázatos kocsitoló párájának bealljon és midőn ennek vonszolásában kidől, porba hullva aranyos típegő tapogó lábai előtt, önhátán át utat nyisson azon „ország, hatalom és dicsőség“-hez, melyért ön istensége számára a „miatyánk“ záradékában a tengernyi üres frázisok utólérhetlen mélységével áhítozik. Ez a protestánsizmus szelleme szerinti tolerancia a gyakorlati érteménye a közélet minden terén. Az államhatalom kihasználásával a katholicizmus meggyalázása és szolgál megsemmisítése minden irányban, minden vonalon. — Ez a jelszó.

De halljuk őket magukat önmagukról beszélni. A Deutsche Evangelische Kirchen-Zeitung mondja: „Hiányzik nálunk (t. i. a protestánsoknál) az egyház és az egyházi szellem; innét van a népnymoruság“. És ismét: „a tanban uralkodik nálunk az önkény, a hivatalvilágban a sub-

jektívizmus, ebből származik aztán a népéletben az egyháziatlanság, az állami életben a szakadás. — Nagyszerű önvallomás. Nagy igazság, hatalmas érv a protestántizmus folyton ajkon hordott, de gyakorlatilag durva erőszak és önkényben nyilatkozó és érvényesülő toleranciájához.

Örökös sirás, panasz és jajaikkal, örökös rimáncolás, obégatás, vészkiáltásaikkal tele lármázzák, részvétre, szánalomra keltik a hiszekeny világot, hogy a legégbekiáltóbb jog, törvény és Isten ellenes üzemek érvényesítésében is eítürest, jogot és uralkodást biztosítsanak önszámukra. Ugy van; ők bármit tesznek, a jog és törvény ellen azt nem tartják törvénybe ütköző dolognak.

Mi katolikusok nem szidalmazzuk őket, nem bánjuk senki jogát és javait, nem is panaszkodunk, de, midőn türelmünk pohara teletelve, nyílt önérzettel kijelentjük, hogy tovább tűrni nem fogunk, nem akarunk; tudtára adjuk, kiket illet, hogy szabad polgárok és nem kegyelemből élő páriák vagyunk nem kunyorálunk, de követeliink ezentúl; követeliink elkobzott jogainkat, igazainkat, szabadságunkat anélkül, hogy bárkinek is érinteni kívánók érdekeiket; ez rettentő bűn, istenkáromlás, hazafiatlan tény, türelmetlenség a protestántizmus világnézlete szerint.

Vagyis ők hirdetik, mi pedig gyakoroljuk a türelmességet a gyáva meghunyászkodásig és legszen-tebb jogaink és igazaink elárulásaig.

„Szent legyen a béke a katolikus és protestáns honpolgárok között Magyarországon“, hangzik fél a szép jelszó „a esapda“ esináló és kath. papfogdosó „szóhbősök és szájhoniai“ ajkain minden irányban, s ugyan akkor a liberalis teóriáját erőszakos és jogellenes törvényeivel és rendeleteivel halomra döntő modern állam, melynek épen felekezeti teóriája alapján semmi köze az állam és honpolgárok vallásához, — a gondolat, a szellemi, a lelkesmereti szabadság hozzá nem tartozó harezába vág és a tévely terjesztése érdekében az állam és jogrend ellen hatalmi tulsulyra vergődő élelmes protestántizmus propagándájává aljasul. Ez a protestánsá vedlett modern állam toleranciája, mely hatalmi fen-ségének és praepotentiájának minden eszközcivel és erőszakoskodásaival megalázni és elnyomni kényszeríti a kath. honpolgárokat.

Hogy legyen tehát szent a béke a katolikus és protestánsok között? A katolicizmus meggyalázása, elveinek feladása, Isten és szentségeinek megtagadása, elárulása és önmagának meggyilkolása árán? Soha! soha! és soha!

(Folyt. köv.)

A jellem-fejlesztésről tanítás és nevelés közben.

(Folytatás)

Ha a tanító növendékeit már meglehetősen külső ren-dehez szoktatta, maga járván elől jó példával, akkor már további munkája közben biztosan számíthat jó eredményre, mert tanítványainak lelki világa külső behatások folytán már megkezdett tisztulni és világosodni.

Ezután az értelem kifejlesztésénél igen jó egyszerű, köznapi tárgyakat és példákat hozni föl, mit a gyermekek örömmel figyelnek meg, sőt törekcszenek azokból következtéseket vonni és úgy egyszerre fejlődik nemes érzelmök, mert önkéntelenül érzni és gondolkodni is kezdenek. Itt kell igazán ügyelni, hogy ferdén ne értsenek valamit és ennek folytán gondolkodásuk rossz irányba ne tereltessek. A tanító legyen körültekintő és a gyermekek által feltett kérdésekre egyenes, egyszerű és jó feleletet adjon. Tesznek ők olyan kérdéseket is, melyekre egyenesen és igazán nem felelhetünk, mert vagy illetlen lenne, vagy pedig meg sem értenék. Habozás nélkül felelni kell akkor is, de úgy, hogy ki legyenek elégitve. Természetesen a tanító képzettsége és okossága ide elkerülhetetlenül szükséges. E nélkül igen rossz irányt adhat a nevelés oktatásnak, mi előbb-utóbb megboszulja magát. Kényesebb kérdésekre felelhetjük például, hogy: jó, fiam, csak-hogy te most még nem érted meg, ha én meg is mondom neked, hogy miként van a te kérdésed. De, ha jól tanulsz és jól viseled magadat, majd később, mikor okosabb les, megmondom neked. Így például mikor én iskolába kezdettem járni, kérdeztem tanítómától, hogy miként van esinálva a szökő-kut? Ő okos ember lévén, azt felelte, hogy ő szívesen meg-mondaná, miként van esinálva az a szökőkut, de tudja, hogy hiába lesz fáradsága, mert nem értenék meg, hanem később ha jól tanulunk és jól viseljük magunkat, meg fogja mondani és mutatni. Mi csakugyan úgy is történt, mert egész erőnk-ből tanultunk és igyekeztünk a jó tanító urnak kedvébe járni, csak-hogy kiérdemeljük az ő szívesességét. — De nagyon le-hangoló, ha a tanító csak fél vállra felel, vagy éppen meg-szidja a gyerekeket kérdéseirért, vagy ferde feleletet ad, mint például az egykori tanító, ki midőn magyarázata után kér-dezetett, hogy Dávid király miképpen sétált házának fedelén, azt felelte, hogy „Istennél semmi sem lehetetlen.“ Persze a tanító ur nem tudta, hogy Palesztinában laposak a házak fedelei és így könnyen lehet rajtok sétálni. A gyermekek részéről mindenáron meg kell nyerni a szeretetet és bizalmat mert ezek nélkül lehetetlen lekötöni figyelmüket.

De különösen vadászni az ő szeretetöket ismét nem czélszerű dolog. De igazságosan eljárni mindig és mindenben az már fődolog. A gyermekkel komolyan, de jól kell bánni és ha nem teszi meg kötelességét, igazságosan büntetni, még pedig fokozat szerint, elkezdve a kisebb büntetésektől, folyta-tólag a nagyobbakig. Ha látja a gyermek, hogy igazságosan van megbüntetve éppen úgy mint más bibás gyermekek, szeretete nem fog csökkeni tanítója iránt, hanem inkább erősödni, mert igen élénken észre tudja ő venni ennek igaz-ságosságát és megnyugszik rajta.

Azonban, ha ártatlanul büntetik, elkeseredik és makacs bizalmatlan lesz. A gyermekekkel szemben nem kell szigorú elveket mereven követni, mert az nagyonis céltévesztett

dolog. Mi magunk is, kik az életben sokat tapasztaltunk, bármily kitudó egyént lássunk, nem vagyunk hajlandók követni őt, bármint kényszerítsen is rá az ész, ha nem szeretjük az illető egyént. Éppen így, sőt még inkább áll ez a gyermekeknél, kiket nem az ész, hanem a kedély vezérel és mozgat.

Ennek alapján, akármilyen visszatetsző legyen is a nevelő természeti sajátága, rövid időn meg fogja nyerni tanítványainak vonalmát, ha mindig igazságosan, helyesen, és finomul jár el, és soha olyant nem tesz, vagy nem mond, mi a hazugság gyanujába ejthetné őt. Mig ellenkezőleg, a legszebb külsejű tanítót, illetőleg nevelőt igen hamar megütnék és gyűlölik, ha hiúságot, igazságtalanságot vagy valami egyéb nem helyes dolgot vesznek észre rajta. Több esetet tudnék magam is felhozni ebben a tekintetben. Például bizonyos alkalommal egy igen szeretett tanító részeg állapotban talált bennem iskolájába. Rögtön észrevették a gyermekek és igen erősen zajongtak. A tanító kérdésére azt felelték, hogy igen nagy pálinka vagy borszag van és azért nem tudnak esendben lenni. Ez időtől fogva vége volt a tanító tekintélyének. Egymás alkalommal egy felsőbb iskolai tanár korezmában találja tanítványait, kik majdnem késszelvágathó szivar füstben bors füvek mellett akartak egykissé szórakozni. A kapott feddésre és büntetésre azzal válaszoltak, hogy ők csak úgy akartak tenni, mint a tanár urak.

Vigyázzunk tehát mi tanítók és nevelők, mert példánk, vagyis magunk viselkedése többet nyom a latban tanítványaink előtt, mint a sok szó, melyeket ők is, könnyen kiolvashatnak könyveinkből, de talán haszn nélkül. Rossz életmódunk leontja minden fázadozásaink eredményét és érdemét; de jó példánk vérbe és szívbe lopja észrevétlenül a nevelés megoktatás jó magvait. A jó tanító iránt, kinek élete és tanítása egy, azaz összhangzó, okvetlenül szeretet gerjed a gyermeknek romlatlan szívében, és ez létrehozza a nemes bizalmat, mely magában rejti a hálát, és biztosítja az önfeláldozó türekvés diós eredményét. Nagy szerencsétlen fogás némely tanító részéről az is, hogy felleptében rettentő gögös, pedáns, kérkedő, mi rendesen gyűlöletessé teszi őt; de az is igaz, hogy sok gyermeket szintén ezen szerencsétlen gyarlóság rabjává tesz, különösen azok közül, kik módosabb házból vannak, azon egyszerű oknál fogva, mert a rossz hamarabb ragad, különösen ha már egy kis csira megvan. Közéletben is tapasztaljuk mindennap, hogy mily kiálthatatlanok az ily gögös, tulbánszke, magukat igen nagyra becsülő emberek, és hogy mennyi kellemetlenséget okoznak a becsületes embereknek. Ez is buzdítson arra, hogy tanítványainkban az efféle hibákat rossz példánkkal ne növeljük, hanem inkább jó példa adással kiöljük.

Arról se feledkezzünk meg, hogy tanítványaink nem tulvilági lények, hanem jó részt a természet gyermekei, vagyis emberek; miért is tanításunkban és nevelésünkben társuk meg a természetes határokat. Legnagyobb művészet az, ha a természetet megtudtuk közelíteni. Minden egyéb csak monstrum. Kik ezt nem hiszik tekintésük meg a természetet, és a legnagyobb művészi remek műveket, és minden tekintetben rögtön igazat fognak adni. Az ember természetesen testből és lélekből áll. Ezeknek megfelelőleg kell tehát őt fejlesztenünk. Testileg épnek, lelkileg erősnek kell lennie. Meg kell tanítani őt, helyesen járni, kelni, ülni; azután helyesen gondolkodni, ismerni, akarni, cselekedni; majd csak azt gondolni,

akarni és cselekedni a mi jó, szép, igaz és nemes, de azt erősen és szilárdul akarni, kívánni és tenni mindig és mindenkor, még pedig azért mert jó, igaz, helyes és hasznos, mivel az embert boldoggá teszi; az ellenkezőt pedig minden áron kerülni, mert rossz, szégyenletes és ártalmas. Ha tanítványainkban ezt tudjuk eszközölni, akkor azt mondhatjuk örömmel, hogy tanítványaink jellemes emberek, mert hiszen jellemes az, ki a jót, igazat és nemes embert mindig és mindenütt erősen, szilárdul akarja és ha csak lehet teszi, az ellenkezőt pedig föltétlenül kerüli. Ezen eredmény elérésére számtalan az ut, de legrövidebb és biztosabb a jó példaadással párosult okos tanítás és nevelés. Már az eddigiekből kitűnik, hogy jó példaadás a fő dolog. Ez pedig mindig szemláthatóan érvényesítendő legelőször az által ki nevelni és oktatni akar. Minden szó megfontolandó és példa által igazolandó. Inkább keveset, de jót és jól tanítsunk. A kevésben benne lehet az egész élet tevékenységének esirája.

Más oldalról tekintve a dolgot, az is áll, hogy a gyermekek legtöbb esetben különféle gyarlóságokkal és ferdeségekkel jönnek a szülői házból áldozatkész nevelőink keze alá. Ekkor is az előbb elmondottak kivétel nélkül állanak. Azután szigorúan megfigyelendő, hogy melyik gyermeknek, mitféle jó tulajdonságai, esetleg, gyengéi vannak. Ha hibákat veszünk észre, nem jó rögtön megtámadni, mert ez a tanulóat vagy elkészeríti, vagy makaesésá teszi.

Hanem gondosan, mint egy más dolgot érintve, meg kell róni azt a hibát. Például némely gyermek biztos jelét adja a vesztegetésnek, pazarlásnak. A tanító ezt észrevéven, ügyes fordulattal elbeszéli, hogy némely emberek meggondolatlanok, ügyetlenek, mintha eszök se volna úgy tesznek és cifrázkodnak, de semmit sem munkálkodnak E miatt elszegényednek és nemsokára koldulni vagy lopni fognak, pedig mindkettő szegény, azokivül a lopásért börtönbe kerül, vagy még fel is akasztják, ha lopása mellett gyilkol is. Azilyen elbeszélés rendesen meghatja tanítványainkat, és mindig valami haszna van. Ha esetleg valamelyik könnyen veszi az intő beszédet, pedig épen rá illet, akkor nagy szomorúság közt meg kell neki mondani, hogy ő is úgy látszik oly szerencsétlen akar lenni és ez által szülőit, tanítóit és más jó embereket megszorítani, kik aztán őt nem fogják szeretni. Egyenesen valamit megtiltani nem igen jó, mert régi dolog: hogy „Niti mur in vitium semper cupimusque negata“, azaz: Tiltottat szeretünk mindig s epedünk tagadottért.

Hanem ezélszerűbb dolog mindig szomorúan megvetőleg nyilatkozni olyan tettről, vagy dologról, melyet megakarunk tiltani, mert rossz. Ezáltal önkénytelenül utálat és undor szállja meg tanítványainkat a rossz és tiltandó dolgok iránt s azoktól félve tartózkodnak; még a tiltottat csupa kurázsiból is megteszik. Ugyanazon dologról igen sokat beszélni nem jó, mert a különben jó és szép dolgot unalmassá tehetjük; de viszont a rosszat megkedveltetjük, ha vele sokat bajlódunk. Legjobb a rossz dolgot, ha már elé kell jöjjön, csak megvetőleg érintenünk, mint olyast, mire kár az időt vesztegetni. — A szemléltető módszer sohasem kiesinylendő kisebb tanítványainknál, mert értelmük és gondolkozási képességök esakis így fejlődhetik, miknek alapján tovább haladhatunk. De sokat össze ne halmozzunk, mert a mi sok, mindig ártani szokott. Mikor legérdekesebb valami, akkor hagyjuk anyayiba, mert ezáltal éberségre és további munkálko-

dásra készítjük őket egészen természetesen, míg hosszas fejtegetésünk a dolognak minden érdekességét elveszi. Ha a gyermekben valami erősebb szenvedély mutatkozik, azt ne kiölni, hanem jó utra kell terelni, mint hogy az jó irányban igen hasznos lehet. Azért Plátó is megváltoztatni, de nem kiirtani kívánta a szenvedélyeket.

(Folyt. köv.)

† Hilibi Gál János.

Az erdélyi katolikus világ egyik kiváló, érdemekben gazdag, hitű, buzgó tagjának elhunytáról vettünk értesítést. Hilibi Gál János, nyug. kir. kuriai bíró státusgyűlésünknek mindannyiszor korelnöke, tanácskozásainak tevékeny részese fejezte be a hó 11-én Budapesten 80-ik életében földi pályáját. A boldogult a közügyekben szép nevet szerzett magának. Egyike volt ma már azok keveseknek, kik a régi kor eszméinek átalakulását látták, sőt maguk is tevékeny szerepet vittek abban, anélkül, hogy konzervatív meggyőződésüket az újabbkori eszmék áramlatától legkevesebb is befolyásoltatni engedték volna. Pátriárchális, tipikus magyar alakja jó barátban nygymint ellenségben egyaránt tiszteletet keltett személyre iránt. Voltak és vannak sokan — persze azok, kik a dolgok felszínén szeretnek uszni, — kik az öreget már-már unalmasnak kezdték volt tartani. Pedig nem egész alaposan. Mert bőles tapasztalatai, egészséges gondolkodásmódja, korrekt felfogása, erős meggyőződése a legbonyolultabb kérdésekben is tudott tanácsosal, felvilágosítással szolgálni a kiutra. Erdemesült ő mint egyházának hű, hazájáért pedig lelkesedni tudó fia egyaránt. Minket azonban közelebről státusgyűlési szereplése érdekel, mert ez az a mi különösen féltett büszkeségünk. Itt mint korelnök az előtanácskozásokat rendszeren ő vezette, a melyek intézkedései a Státusgyűlés ügyrendjének eredménydus tárgyalását biztosíták. Hitbuzgóságának, erős katolicizálásának legszebb bizonyítéka volt, hogy a Státusgyűlés által a Pápa ő Szentségéhez intézendő üdvözlő táviratnak indítványozásában senki által nem engedte magát megelőztetni. Mint a Státusgyűlésnek minden bizonynyal egyik legidősebb tagja az elnöki emelvény mellett foglalt helyet egész a legutolsó Státusgyűlésig, a midőn némely indiscret inszinuációk után már nem ment fel az elnöki emelvényhez, de a közönség kezé sem vegyült — nem mintha a profanum vulgust kerülte volna, — hanem tudatni akarván ezáltal, hogy kora és munkássága mégis némi elismerést érdemelnek, inkább a zsurnalisták asztalánál foglalt helyet. Státusgyűlésünk sokáig fogta érezni hiányát.

Szép kort ért el, de szép pályát is futott meg. Életrajzi adatai, a mennyiben utána járhattunk, a következőkben adhatjuk. Hilibi Gál János született Hilibről Háromszék megyéből kiszármazott székely nemes őcsaládból Mikfalván, Kisküküllő megyében 1811-ben. Iskolái végzése után, már mint 19 éves ifjut 1830-ban az erdélyi főkormánysszéknél találjuk, mint fogalmazót; majd Küküllő megye törvényszékének ülnöke, 1835-ben pedig az erdélyi kir. táblai bíró lesz. Innen meghívást kap a bécsi es. kir. legfőbb törvényszék előadói tiszterére, de ő ezt politikai okokból nem fogadja el. 1857-ben az erdélyi urbéri törvényszékhez tanácsosnak nevezetett ki. E törvényszéknek megszüntetése után újból kir. táblai bíró lesz, de mivel a hirhedt nagy szébeni gyűlésre megjelenni nem akart, hivatalát veszté 1864-ben. 1865-ben visszahelyezik hiva-

talába, a honnan nemsokára a legfőbb ítélőszék erdélyi osztályának birájává, a midőn pedig ezt a kir. kuriával egyesítik, kir. kuriai bíróvá neveztetett ki, a mely állásában 1885-ig nyugalomba vonulásáig maradt. Az erdélyi országgyűlésnek 1836-óta, Erdélynek pedig Magyarországgal való egyesítése után mint Oláhfalunak követe a magyar országgyűlésnek több czikluson tevékeny tagja volt.

Klasszikus műveltségű ur volt, de a legujabb felfedezések is érdekelték nagyban: az assziológiról és egyptológiról úgy beszélt, mint akármelyik orientalista. 1880-ban a Lipóttrend lovagkeresztjével tüntették ki, a mely rend megnyeréséhez némelyek ultramonarchikus érzelmek szükségességét emlegetik, de tőle, mint látjuk ezek távol voltak. Kétségenkívül, ha elveit feladja, a Hilibi Gál-esaládra még fényesebb nevet, ha nem is tisztábbat hagy örökségül. Azonban nála a hazaszeretet győzött az ön-és családerdek felett. Elhunytát számosan gyászolják, köztük a Mohay-, Öry-, Henter-, Köblös-, Konez és Lengyel családok. Lelke találja teteteinek jutalmát a Mindenhatónál!

y.

Casilda.

Spanyol legenda. Fordította: Hába Pál.

1.

A szép Spanyolország még sohajtozott, gyászolt a betódult muzulmán csapatok önkényes uralma alatt. Az égi fény azonban, mely Bethlehem jászola felett gyuladt, néhány maór szivében is felgyújtotta a hit boldogító melegét.

Toledó királyi városban Almenon, a mórok szultána uralkodott és Castilia királya, Nagy Ferdinánd oly barátságos viszonyban élt eme hitetlen, de lovagias ellenével, milyet csak az isteni Üdvözítő vallása ellenségek közt megenged.

Almenon szultán nem tudta, hogy Isten lelke mindenütt ott van, mindenütt hat, hol csak akar, nem tudta, hogy mi szép és jó élete lefolyásában szivében megfogamzott, a Golgotán megfeszített Isten-embernek köszönheti.

A hitetlen uralkodó egyetlen ékessége, öröme, kis leánykája volt. Casildának hívták.

A mór király lánykájának egy fogoly spanyol rabszolgánő elbeszélte, hogy a keresztények Istenüket a királyt, szülőiket, testvéreiket s házasársukat szeretik. A rabszolgánő elmondta azt is a királylánykának, hogy a keresztény gyermekek soha sem lesznek anyátlan árvákká. Mert ha a földi anya szemei lecsukódnak, megmarad és végtelen szeretettel öleli által őket a keresztény gyermekek láthatatlan anyja — Mária.

Évek évek után multak s Casilda nőtt korban, szépségben és érényben. Anyja meghalt s az árváságra jutott király gyermek irigylete a keresztény árvák sorsát.

2.

A kert mellett, mely a mór királyi palotát köríté, volt egy sötét földalatti tömlőcz, hová számos keresztény foglyot hurcoltak és bilincsekbe verve, éhen-italan kimozták őket.)

1) Hogy ezen szavak bár borzasztó, de szó szerinti igazságot tartalmaznak, bizonyítják ama lánczok, melyek mai napig is láthatók egyes spanyol templomok falain, melyek közvetlenül a szerencsétlen foglyok kezeiről vagy lábairól kerültek oda.

Egyszer Casilda e tömlőz közelében a pompás kertben bolygott s meghallotta a szegény foglyok jajveszékéseit. Az ártatlan királyi gyermek könyekbe tört ki s bús szívvel tért vissza atya palotájába.

A palota kapuja előtt épen atya jött szembe vele.

Térdre borult atya előtt s így szólítá meg: „Atyám! Uram és atyám! Amott átellenben, a kert mellett, abban a sötét tömlőzben szenved egy esomó fogoly. Vedd, oh vedd le róluk a bilincset, nyisd meg börtönük ajtaját! Oh engedd meg, hogy térhessenek vissza keresztény honukba, hol szülőjük, testvéreik, nejeik, jegyeseik sírnak utánuk!”

A királyi mór szívében áldotta gyermekét; hisz ő jó volt, s szerette leányát, mint szemefényét. A szegény mórnak csupán ez az egy gyermeke volt, s benne nem csak az egyetlen gyermeket szerette, hanem azt is, kinek élő képmása volt, az elhalt nemes királynét.

Csakhogy ő nemcsak atya volt, hanem és főleg muzulmán s az igazhívők uralkodója; kötelességének ismerte, hogy leányának e merészségét kissé megtorolja; mert részvétet érezni keresztény foglyok iránt, s annál inkább, ha valaki még szabadságukért könyörgött, oly véték volt, hogy Allah, a nagy próféta, okvetlenül halállal bünteti.

Azért a belső érzést, melyet leánya szavai keltettek benne, elpalástolva, villámlo tekintettel fenyegető hangon mondá:

„El innen, pártos lélek! Tépjék ki nyelvedet, a lángok martaléka legyen tested; mert csak ilyen büntetést érdemel, ki a nazarenusokat védi!”

S azonnal hóhérai után küldött, hogy nekik saját gyermekét átadja.

Casilda pedig ismét lábaihoz vetette magát s kegyelemért esdett, emlékeztette atyját a drága királynéra, kinek halálát Almenon egy év óta könyezi.

A szegény mór szemei könyekbe lábadtak: leányát szívére szoritotta s megbocsátott neki, mondván:

„Vigyázz, gyermekem, nehogy még egyszer kérni merj valamire a keresztények érdekében, vagy csak még velük rokonszenvezni is. Mert ha ez meg találna történni, akkor legyen Allah irgalmas, mert én nem tehetek mást, mint a mit ő mond: „Halljon meg az igazhívő, ki nem akarja kiirtani a hitetleneket!”

3.

A madárkák daloltak, az ég azurkékben tündökölt, a nap aranyfényben uszott. A bimbók kitérték szirmaikat s a regg friss levegője kábító illattal töltötte el a mór király palotáját.

Casilda búsult; az ablakhoz lépett, hogy szórakozva „felede bűjút“. S a kert most oly rendkívüli szépnek tetszett, hogy a varázserőnek, melylyel vonzotta, nem tudott ellentálni. Casilda lement a kertbe, hogy illatos ösvényein, bors-tyán lugasaiban mulassa magát.

A könyörtület angyala pillangó alakjában lebegett előtte s ez a lepke annyira megtetszett Casildának. A pillangó tovább és tovább szállt, virágtól virághoz esalogatta Casildát; s bármily erővel követte, még sem tudta beérni soha.

Pillangó és leány egyszer csak egy irtózatos, mósos falazatnál találták magukat; a mögött egy percz alatt eltűnt a lepke, s a királylányka künn maradt epekedve utána.

Ezen fal mögött ismét jajveszékés tört elő s Casildának

eszébe jutott, hogy ama szegény nazarenusok sohajtoznak éhen bilincsek közt, kik után odahaza anyák, testvérek, nők, jegyesek sírnak.

A szeretet és irgalom Casilda szívébe bátorságot, lelkébe pedig viláosságot öntöttek. Visszatért a palotába, ételt és aranyat vett magához s visszafordult ismét a tömlőz felé.

A pillangó ismét megjelent, esalogatta s Casilda követte.

Az arannyal az őrt akarta megvesztegetni, az étellel pedig a foglyokat erősíteni.

A kenyeret és aranyat szépen elrejtette kötényébe; s így haladva a lepke után, mikor épen egy rózsabokor mellett volt, atyával találkozott szembe.

„Mit tudsz csinálni itt ily korán, drága mindenem?“ kérdé a mór király.

A lányka elpirult, mint a mellette levő rózsák; kis habozás után pedig felelé atyjának:

„Csupán azért jöttem le, hogy gyönyörködjem virágaimban, hallgassam, mily szépen szóznak a madárkák, mily gyönyörűen játszik a nap sugara a tó hullámfodraival s végre, hogy élvezzem ezt az úde reggeli levegőt.“

„S mit vissz kötényedben, hogy ugy eldugdud?“

Casilda lelkében a nazarenusok halhatatlan anyjához folyamodott, s aztán mondá:

„Atyám és Uram! Rózsákat viszek, melyeket épen ebből a bokorból szedtem.“

Almenon nem hitte, hogy gyermeke őszintén szólott, odament, hogy maga nézze meg; alig fogta meg kötényét, egy esomó illatos rózsá ömlött elébe a leányka kötényéből.

4.

Halvány volt a királyleány, halvány, mint atya, a mór király kertjében a liliumok. Alig maradt már vér szegény Casilda ereiben; naponkint folyt a vér tüdőjéből; piros vér folyt fehér gyöngyfogai közt. Toledó orvosai nem tudták visszaadni egészségét. Almenon a sevillai és cordovai egyetem leghíresebb tudósait gyűjté udvarába. Valamint azonban az előbbiei művészete, ép' ugy nem ért semmit ezek tudományára.

„Birodalmam és minden kincsem azé, ki megmenti gyermekemet!“ mondá Almenon, midőn látta, hogy Casildának már nincs sok hátra.

Csakhogy senkinek sem volt kedve sem birodalmára, sem kincsére, mert hovatovább, annál jobban folyt a piros vér a királyleány fehér gyöngyfogai közt.

„Leányom haldoklik! ír a szultán Castilia királyának. Ha országodban akadna valaki, a ki megtudná gyógyítani, jöjjön rögtön! Jöjjön azonnal udvaromba s neki adom birodalmamat, kincseimet, neki magát a lányomat is!“

5.

Futárok mentek rögtön szét Castilia — és Leonban; hirdették mindenfelé, hogy a toledói mór király gyermeke megmentőjének uralmát, kincseit, sőt saját leányát ígerte oda, ha valaki vállalkoznék, hogy meggyógyítsa.

S egy orvos, ki Judeából érkezett, jelentette Castilia királyának, hogy ő kész a mór hercegleány egészségének helyreállítására.

Böleseség sugárzott ennek az embernek minden egyes szavából; lelkének nemessége, jósága arczáról mintegy megszólalt, s oly bizalmat tudott maga iránt kelteni, hogy mint Casilda megmentőjét Castilia király a rögtön ajánló levelekkel látta el.

Alig érintette Judea orvosa a beteg homlokát, a vér rögtön megszűnt folyni s a beteg sápadt arezán halvány rózsapír jelentkezett.

„Legyen a tiéd országom!“ mondá Almenon örömittasan, a hála forró könyeit hullatva.

„Az én országom nem e világból való!“ felelé Judea orvosa.

„Vedd hát legdrágább kincsemet!“ folytató Toledó királya gyermekeire mutatva.

Az orvos intett, hogy elfogadjja, s kezével Castilia felé mutatva, mondá:

„Oda át van egy forrás, melynek csodaerejű vize teljesen helyreállítja a szűzes gyermek egészségét.“

S másnap már a keresztények földére ért „Casilda hercegnő“, kísérve Judea orvosától.

6.

Casilda az orvossal messze bejárták a keresztény földet; végre megálltak egy tó partján, melynek szöke hullámaival oly szépen játszott a szellő.

Az orvos nehány csepp vizet merített kezével s a hercegnő fejére öntvén, mondá:

„Megkereszteltek téged az Atyának, Fiúnak és Szent Lélek Istennek nevében.“

S e szavak után oly jól érezte magát Casilda, mint soha. Igen, így tán még csak a szentek érezhették magukat a paradicsomban, kikről gyermekkorában annyit beszélt az a rab-szolganő.

Nem tudott magán uralkodni, térdre borult s szeméit a kék égboltozatra függesztette; s körülette a „Hosanna“ égi hangjai zengtek.

S az orvos már nem volt mellette. Dicsfénytől körül-sugározza emelkedett fel a kék ég felé.

„Ki vagy te, uram? Ki vagy?“ kiáltá a szűz álmélkodva. „Én vagyok a te jegyesed, az orvos, ki Jairus leányának visszaadtam az életet, ki ugyan abban a betegségben volt, mint te. Én vagyok az, ki mondám: „Ki nevemért házát, szülőit, testvérét, feleségét, gyermekét és hazáját elhagyja, százsoros jutalmat nyer, s az örök életet fogja bírni.“

A két tó partján, melynek neve San Vicente, s Briviesca¹⁾ közelében fekszik, manapság is áll a remetekunyhó. Ott élt és imádkozott magányosan egész haláláig Toledó mór királyának leánya — szent Casilda.

Kisebb közlemények.

— **A m. kir. Curia büntető osztálya** mult 1890. évi 4373. szám alatt következő határozatot hozott:

A katolikus pap, ki szertartásos ruhában az utolsó kenetkezéshöz szükségelt szentséget viszi, bár csak az utczán jár: vallásos szertartást teljesít.

Ügyállás: K. Antal római kath. segédlelkész 1888 évi december 16-án reggeli 8. és 9. óra között az utolsó kenet kiosztása végett az oltári szentséggel, sekrestyés kíséretében, csengetyűszó mellett az utczán menvén, B. György egy kores-

mából kijöve a következő kifejezéseket használt: „csusszatok bele, esetek az árokba, törjön ki a nyakad, b . . . n meg apád, b . . . n meg anyád, te hunczut, bitang, gazember pap.“ Vádolt a vizsgálat és végtárgyalás során megengedi, hogy a segédlelkész ellen intézett kifejezéseket használta, azzal védekezik azonban, hogy erről semmit sem tud, mert tökéletesen részeg volt. A végtárgyalás folyamán K. Antal segédlelkész maga mondja, hogy vádlott épen a koresmából jött ki, midőn ellene a sértő szavakat használta, és hogy vádlott máskor, mikor józan volt, kalapját mindig levette előtte. Több tanu, ki ugyanezen alkalommal jelen volt, bizonyítja, hogy B. György teljesen részeg állapotban volt. Az első bíróság figyelembe vette azt, hogy a tettes, midőn a lelkészt szidalmazta, szabad akaratának elhatározásával nem bírt s ezért a vallás elleni vétség vádjá alól felmentette; de azért, hogy vádlott részeg állapotban közbotrányt okozó módon nyilvános helyen megjelent, őt a kbt. 84. §-ába ütköző közvesédelmi kihágásban büntösnek mondta ki és tekintve mint súlyosító körülményt, hogy a botrányt hivatalos működésben levő lelkész ellenében követte el, őt a kbt. 76. §-ába ütköző közvesédelmi kihágásért 25 frt. pénzbüntetésben marasztalta.

A budapesti kir. tábla a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatta s vádlottat a btk. 192. §-ába ütköző vétségben mondta ki vétkesnek és ezért tizennyolc napi fogházra és 5. frt. pénzbüntetésre, behajthatlanság esetén még egy napi fogházra ítéli. Indokok: A kihallgatott tanuk bizonyítják ugyan, hogy vádlott a tett elkövetése alkalmával részeg volt, de nem bizonyítják azt, hogy vádlott beszámíthatlan állapotban lett volna, sőt hogy vádlott tudta, mit vétett, mutatja az is, hogy vádlott boesánatkérés végett a papnál megjelent. E szerint vádlottat a btk. 76. §-alapján felmenteni nem lehetett. Tekintve, hogy vádlott gyalogzó szavakkal megtámadta a római katolikus lelkészt; tekintve, hogy a lelkész, midőn szertartásos papi ruhában felöltözve a szentséget viszi, hogy az utolsó kenetkezéshöz feladja, bár az utczán jár, vallásos szertartást teljesít: vádlottat a btk. 192. §-a alapján büntösnek kimondani kellett. A büntetés kiszabásánál figyelembe vétetett, hogy vádlott ittas állapotban követte el a cselekményt, és hogy tettét megbánva, boesánatot kért. A kir. Curia, a kir. tábla ítéletét, a fenfőre enyhítő körülmények figyelembe vételével oly módosítással hagyta helyben, hogy vádlottat 25. frt. fő és 5. frt. mellék pénzbüntetésben marasztalta.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

— „*Katolikus Egyháztörténet rövid foglalata, több szentnek életrajzával. Neptanodák, polgári és iparos iskolák használatára. Irta: Horváth János, tekkész és népiskolai hitelesítő Kun-Félegyházán. Kun-Félegyháza. Ranezay József kiadása. 1890. 72 lap. Ára 30 kr.*

Népiskolai kath. tankönyvekkel — hál Istennek — eléggé el vagyunk látva s mégis hálával fogadunk minden új kísérletet, minden oly könyvet, mely a népiskolák használatára van szánva. S hálánk ugyanez fokozódik, ha ezen könyv tartalmilag és alakilag teljesen megfelel a népiskola

1) Ó-Castilia északi részén, Burgos és Miranda közt fekvő város

követelményeinek. Mert ez bizony nehéz dolog. A legtöbb tankönyvíró vagy per excessum, vagy per defectum szokott hibázni. Vagy sokat ad — s ez a leggyakoribb eset — és oly pedans stílusban felelősködve, hogy a szegény gyerek szellemi gépezete teljesen magakad, nem bír dolgozni, emésztetni, — vagy keveset ad s ekkor a gyerek léhasághoz, felületességhez szokik. Horváth J. jelzett tankönyve úgy tartalmilag, mint alakilag meglehetősen jó uton halad. Emeli könyvének becsét azon praktikus berendezés, melylyel az egyes történelmi eseményekben szereplő szentek életrajzát is vonzóan és értbetően tárgyalja; stylusa tiszta magyar, világos s a gyerek gondolkodási és felfogási képességéhez alkalmazott.

Vannak azonban kifogásaink is, miket el nem hallgathatunk. Először is a magyar egyháztörténet nincs a műben eléggé képviselve. Szt. László, Hunyady, Pázmány, Oláh, még egy szóval sem említették. A jelenlegi püspöki karról sines említés, pedig legalább is b. e. Simor, Haynald helyet foglalhattak volna. A Szt. Isván, Szt. László társulat stb. szintén nem fordul elő.

Másodszor: Magából az általános egyháztörténelemből is fontos események maradtak ki. Mohamedről s az izlamról egy árva szó sines. A kereszties hadjáratokra még reflexio sines téve. A szerzetes rendekről az első korszakban (Pünkösttől Nagy Konstantin császárig) semmit sem szól s a második korszak vége felé ily szakaszban beszél róluk: „Ujabb szerzetes rendek“, a melyek közül alig ötlet ismereti meg tanítványait. Huss, Wicket, Socin s az unitáriusok, a görög katolikusok és görög keletiek szintén ninesenek említve, pedig ezekre ki kell vala terjeszkednie, mivel ma is existálnak ez utóbbiak. Mit érdeklí a gyereket az arianismus, pelagianismus stb? De azt már tudnia kellene, hogy kik az unitáriusok és görög ó-bitűek, a szakadárók. Harmadszor: Vannak egyes kifejezések, melyek kevésbbé korrektek. Így p. o. azt írja a szerző „Saul“ ez. szakaszban: „Mikor a zsidók Jeruzsálemben mé szárszék et állítottak föl, hogy ösatyáinkat kath. hitök miatt legyilkolják stb.“ Az a mé szárszék nem helyes kifejezés. A gyerek észjárása egy ily szövből furesa dolgokat konkludál.

Leszámítva ezen hiányokat, melyeken egy második javított kiadás segíthet és — reméljük — segíteni is fog, Horváth egyháztörténetét melegen ajánljuk hitelemzőink figyelmébe.

Ugyancsak Horváth-tól jelent meg a következő mű is: „A katolika egyház szertartásai. Elemi iskolák számára. Második javított kiadás. U. a. U. o. 46 lap. Ara 20 kr.“

Habár ezen mű mármásodik kiadást ért, mégis sok kívánni valót hagy maga után. A szerző itt is per defectum hibázik. Sok oly dologról szól hiányosan, melyek bővebb kifejtést igényelnek. A szentségek egyáltalán hiányosan vannak tárgyalva. Aztán a stylus sem alkalmazkodik a gyerek észjárásához mindentűn. Igen sok a képlet, melylyel a gyerek csak hosszas magyarázat után — de ekkor is csak félig-meddig — tud megbarátkozni. A kérdések nem korrektek, a feleletek nem eléggé szabatosak. Pedig az elemi iskolai könyvekben ez a tankönyv legelső és legfőbb postulatuma, mely nélkül az — csaknem hasznavehetetlen.

Végül még egyet kérdek: „Katholikus egyháztörténet“;

az első könyv ezime; a másodiké meg: „Katholika egyház szertartásai.“ Az egyik — k. u. s. a másik — k. a. Miért? En azt hiszem, hogy mindakettő katolikus. Az a katolika meg katolikum semmi alappal sem bír. Latinizáló magyarizmus vagy magyarizáló latinizmus. Akár melyik azonban, de nem jó, s ideje már, hogy azzal szakítsunk. Z. Á.

— **Felhívás előfizetésre.** Hitéletünk iránt csak némi érdeklődéssel bíró egyén is, ha a katolicismus jelenlegi állapotát vizsgálja, aligha nem kénytelen lesz e hatalmas testben „lapangó fáz“-t konstatálni, mely a kedélyt emesztí, a tagokat bénítja. Azt hiszem, hogy esalodom, ha e kóros állapot okául a buján felsarjadzott indifferentismust, a materializmus és naturalismus szülöttét nevezem meg. Üdvözítünk ígérétébe: „Et portae inferi non praevalerunt“ — helyezett tulbizakodásunk talán már elérte a legészös határt, melyről a betódult ellenség fenyegető erejét megmérhetjük s elérkezettnek láthatja mindenki az időt a védőfegyver villogtatására. Önmagunk iránt való mulasztásaink már is oly nagyok, hogy katolicizmusunk teljes felépülésére mindegyikünknek egy-egy Pázmányt kellene önmagában éreznie, hogy győzelmeink teljes legyenek. De e Pázmányokat nevelnünk kell úgy mint Pázmány nevelt: a szellem hatalmával! Ha most szellemi hatalmunk fegyvertárába, a katolikus irodalomba tekintünk, majdnem megdöbbenve vesszük észre, hogy míg egyháznunk legközvetlenebb bajnokai számára paizsot, dárdát, vértet elég szép számban találunk, addig a harczoló közönség fegyvertára majdnem teljesen üres. Katolikus világi irodalmunk még mindég szűkkörben mozog, még nem eléggé izmos. Ha vannak is számottevő kath. költőink, de kath. szépprózánk, inkább csak pang, kath. regényirodalomról pedig alig szólhatunk. — Kizárólag e tudat ösztönzött, midőn egy vakolatnyit bár ohajtott a hivatottak által felépítendő kath. eatedella számára felhordani, s midőn a jeles svájci tudós „Laien“ (Wasserburg Fülöp) gyönyörű kath. irányregényét: „**Császár vagy Pápa**“ a hírneves író engedélyével magyarra fordítottam. Kit ne érdekelhetne nemcsak a középkornak, de a világtörténetnek két oly kiváló alakja, mint a VII. vagy Nagy Gergely pápáé s IV. Henriké, kikben az investitúra harcz eszméje minden oldalról megvilágítva öltött testet. E két kiváló alak a regény hőse, az investitúra harcz lefolyása s az egyházi hatalom sértetlensége az alapeszméje ezen regénynek, mely voltaképp csak a eselekmények élvezetesen szövevényes előadásáért mondható regénynek, tényleg azonban nem más, mint egy a tárgyat teljesen kimerítő, tudományos készütséggel írott történelmi tanulmány, melyet a lehető és érdeklődő kath. közönség élvezettel olvashat. — Minthogy azonban a mű fordításjoga és illusztrált kiadása (mi feltételül szabott) tetemes költségre kerül, a mű csak úgy láthat édes anyanyelvünkön átdolgozott kiadásban napvilágot, ha legalább 50 előfizető jelentkezik, miéért is előfizetési pénzeket csak is a mű első részének (legkésőbb f. év április végeig) megjelenése után fogadok el, a II rész legkésőbb f. év május hóban jelennek meg, együtt 10—12 iven s esinos kiállításban, összesen, bérmentes szétküldéssel 1 frt 30 kr., kath. tanítézeteknek és papnöveldek növendékeinek 1 frt.

A katolikus ügy önzetlen szolgálása vezet tettemben s ennek révén bátorítodom a főtisztelendő és tisztelendő Kleerus és tisztelt hittársaimat szerény vállalkozásom erkölcsi és anyagi támogatására felkérni.

Az előfizetésre való szíves jelentkezést akár a gyűjtő iven, akár levelező lapon, legkésőbb márczius hó 20-ig kérem kezembe juttatni, hogy a mű kiadhatása iránt tájékozhassam magamat s esetleg a mű megjelenhetése se szenvedjen késleltetést.

Gyűjtőknek minden tíz előfizető után egy tiszteletpeldánnyal szolgálók.

Liptó-Szt-Miklós, 1891. február hó 12-én. Kitértő tisztelettel Ribiczey Aladár, tanár.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános köszönet.** A jótéteményekben kiagyhatatlan nemes lelkű Főpásztor: Nagyméltóságú Lőnhárt erencez erdélyi püspök Úr O Excellenciája: hogy Szászváros k. hitközségében, a jelen kor kívánalmainak megfelelő, egészen új iskola építhetessék, saját pénztárából ismételtelen ezer forintot kegyeskedett adományozni, mely nagyszerű kegyes adományért, a nyilvánosság terén is úgy magam, mint vezetésemre bízott hiveim nevében is legfőbb hálaköszönetem nyilvánítani, legkedvesebb kötelességemnek tartom. Isten fizesse meg a nagy adományt, O Excellenciáját pedig tartsa meg a legjobb egészségben, még igen sokáig szent hitünk emelésére, édes hazánk java és boldogítására. Szászváros, 1891. Febr. 17. P. Lázár Mór, h. lelkész.

— **Köszönet nyilvánítás.** Zsigmond Gáspár r. k. tanító lapunk utján mond köszönetet kegyelmes püspök urunk ő nagyméltóságának azon kegyességéért, hogy neki az erd. k. szegény-papok és kántorok aljából 15 frtot méltóztatott legkegyesebben utalványozni.

— **Köszönet és hála.** Csik-Szt-Mihály 1891. febr. 17. Alattirtak, nagyon szerencséseknek érzüik magukat, midőn hitközségünk egyházi és iskolászki tanácsának nevében és megbízásából, a mindnyájuk által mélyen átérezett hálás köszönetnek adhatunk a nyilvánosság terén is kifejezést, — azon kegyes jóságért, melylyel minket, községünk népét és iskolába járó gyermekeinket Nagyméltóságú Lőnhárt Ferencz erdélyi Püspök Urunk O Excellenciája, a közel mult napokban megörvendeztetni kegyeskedett. Községünk népének legnagyobb része annyira elszegényedett, hogy télen, úgy mint nyáron, az apák és anyák, egy együtt, hol felváltva idegen földön, Olahországban keresik és szerzik meg, maguk mint gyermekeik számára a mindennapi kenyeret és ruházatot. A szülők e roppant szegénységnek egyik fő, és elszomorító következménye az, hogy tanköteles gyermekeiket a lábbeli és más ruhaneműek hiánya miatt nem tudják iskolába följártni, hanem ahelyett oly helyről gondoskodnak, a hol tanköteles gyermekeik szolgálati bérükbe kenyeret és némi ruházatot kapnak. — Ily körülmények között aztán a legjobb akarat és ismételt országos iskolai törvények kötelező ereje mellett is, a gyermekeknek jelentékeny quantuma nő fel anélkül, hogy jó formán tudná, hol fekszik az iskola épület? E roppant bajon, a mely községünk ifjúsága szellemi művelődésnek és iskola ügyünknek utjában áll, úgy akarunk segíni, hogy helybeli plebánosnak indítványa folytán, magán adakozás utján egy takarékos magtárt létesítsünk, melynek kamatjából, ha az alapítók anyyira megerősödik, a szegény szülők iskola köteles gyermekei számára lábbeli és más ruhaneműek fognak bevásároltatni. A magtárba 50 véka gabona és 10 frt pénz gyűlt be, a mely kezdetnek elég, tekintve népünk anyyagi helyzetét. Ebbeli eljárásunk, amint tudomására hozott Lőnhárt Ferencz erdélyi Püspök Urunk ő Nagyméltóságának, uradalmi saját pénztárából azonnal 20 frtot küldött szent ügyünk gyarapítására. E nagy jótéteményért mondunk mi hálás köszönetet úgy a saját magunk, mint megbizóink, valamint községünk szegény népe és iskolába járó szegény gyermekeink nevében a kegyes Főpásztornak. Tartsa meg a jó Isten ő Nagyméltósága drága életét és egészségét, hogy nemes szíve még igen sokáig örvendhessen afölött, hogy a szegényekkel jót tehetett, s azoknak szánalmas helyzetét

elviselhetővé tehetette. Sipos Péter, községi pénztárnok, ajnódi kápolna gondnoka. Kósa Péter, megyebíró.

— **Megdöbbenéssel** vettük a leverő hirt, mely a magyar kath. egyház újabb gyászáról, *Mihálovich József*, bitoros zágrábi érseknek f. hó 19-én hosszas szenvedései után történt haláláról tudósít. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Sürgős kérelem a ft. lelkészkedő papsághoz** A készülöben lévő „Egyetemes Egyházi Névtár“ érdekében vagyok oly bátor a magyarországi főtisztelendő latin és görög szertartású római katolikus lelkészkedő papságot bizalommal és tisztelettel fölkérni, szíveskedjék velem plébániájuknak a legújabb népszámlálás alapján megállapított lélekszámát mielőbb közölni. Új Pécs, 1891 február 12-én. Tokody Odón az „Egyetemes Egyházi Névtár“ szerkesztője.

— **Vitalis Károly** nyugalmazott atyhai lelkész folyó hó 9-én jobb létre szenderült. Született 1835-ben deez. 24-én, pappá szenteltetett 1860. jul. 14-én. Temetése e hó 11-én volt R. i. p!

— **Részvétel vettük** a következő gyászjelentést. A Sz.-Udvarhely róm. kath. esperes kerületi papság és a magyszánu rokonok fájdalomtól lesújtott szívvel tudják főtisztelendő Pálffy Mózes nyugalmazott lelkésznek, aranymisés áldozárnak élete 81 ik, papságának 56-ik évében, csendes megnyugvással türt hosszu szenvedés után, a haldoklók szent-ségeinek ájtatos felvétele után, végelegyengülies következéshen folyó hó 13-án d. u. 1 órakor bekövetkezett elhunytát. Onfeláldozó szeretete, melylyel egyházát és hazáját hosszu munkás életén át hűen szolgálta, emléket az őszinte tisztelet fényével fogja körül venni. Adjon Isten lelkének a dicsőültek honában örök boldogságot! Hült letemei f. hó 15-én d. u. 3 órakor fognak a zetelaki róm. kath. temetőbe nyugalomra helyeztetni: lelkéért pedig az engesztelő sz. miscáldozat f. hó 16-án d. e. 9 órakor fog az egek urának bemutattni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Zetelakán, 1891. febr. 13.

— **Kirándulás Konstantinápolyba.** A m. kir. államvasutak városi menetjegy-irodája (Budapest, Hungária szálló) a husvétii ünnepek alkalmából márczius 23-án különvontattal kirándulást rendez Budapestről-Belgrád-Nis-Szófián át Konstantinápolyba. A részvételi árak (beleértve a teljes el-látást a vasuton) Konstantinápolyig és a konstantinápolyi 5 napi tartózkodás alatt I. oszt. 190 frt, II. oszt. 155 frt. Ellátás nélkül: I. oszt. 115 frt, II. oszt. 85 frt. — A különvontathoz háló- és étkező kocsi lesz csatolva. Az eddigi konstantinápolyi kirándulásoknál a menetjegyiroda által elért fényes siker biztos reményt nyújt arra, hogy ez a kirándulás is teljesen meg fog felelni a hozzá kötött várakozásnak. Részletes programok a Kolozsvár városi menetjegy irodában legközelebb kaphatók lesznek.

— **Pályázat.** 501--1891. sz. (4.) A Mikházán (Maros-Tordam.) ürességben levő róm. kath. kántortanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. A kántortanító évi járandóságai: kepe: 60 kalangya buza, 60 kalangya zab, 25 véka szemes törökbuza és 5 frt ospora. Stóla mintegy 15 frt. Külső és belső canonica portióból 60 frt., két öl fa 8 frt; egy hold szántóföld 6 frt. A község pénztárából késpenzú 50 frt, püspöki segély 50 frt. Tisztességes lakás két szoba és egy kamrával s nyári konyhával. Gazdasági épületek: egy új csűr két istállóval és sertés öl. Pályázó okleveles róm. kath. kántortanítók, kellően felszerelt fvyamodványaikat folyó évi márczius hó 8-ik napjáig, aduirt hivatalhoz nyujtsák be. — Károlyfehérvárt, 1891. február 18-án. A püspöki hivatal.

Szerkesztői üzenet.

S . . . ó K. Megkaptuk a cizkét; a lap küldésére nézve intézkedünk.

K. I. K. L. A lap küldése körül felmerült zavarok tisztázására a kiadó hivatalt felszólítottuk.

V. I. Tisztában van, csak még nincs nyugtázva.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ANTAL.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VASS ALBERT, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lye. nyomdában Gyulafehérvárott.